

در شماره قبل با خط کوفی آشنا شدیم. در این شماره قصد داریم از خط کوفی «مَعْقِلی» یا «بنایی» بگوییم. این خط برای تزئین بناها و نوشتن کتیبه‌ها کاربرد داشته است. مَعْقِلی (بر وزن مَفْعِل) در فرهنگ‌ها به معنی پناهگاه، کوه بلند و دیوار است و کوفی مَعْقِلی خطی است که معماران و بناها بر سینه دیوارهای بلند با آجر یا کاشی کار می‌کنند. این خط در کتابت استفاده نمی‌شود و تزئینی است که در آغاز به صورت آجر و سپس کاشی‌کاری بر بناها و بقاع متبرکه استفاده شده است.

در این خط حرف‌ها به صورت درهم نوشته می‌شوند، با زاویه‌ای قائمه و یا کوچک‌تر، و در قالب مربع، مثلث، مستطیل و یا لوزی در کنار هم قرار می‌گیرند و شکل‌های هندسی به وجود می‌آورند. خط کوفی مَعْقِلی انواع گوناگون دارد؛ مانند

خط کوفی مَعْقِلی

ندا نعمتی

نوعی از کوفی معقلی را که در طرح‌ها و نقش‌های هندسی (ستاره و مانند آن) و حجم‌ها طراحی می‌شود، معقلی مشگل می‌نامند.

مَعْقَلِی گره‌دار

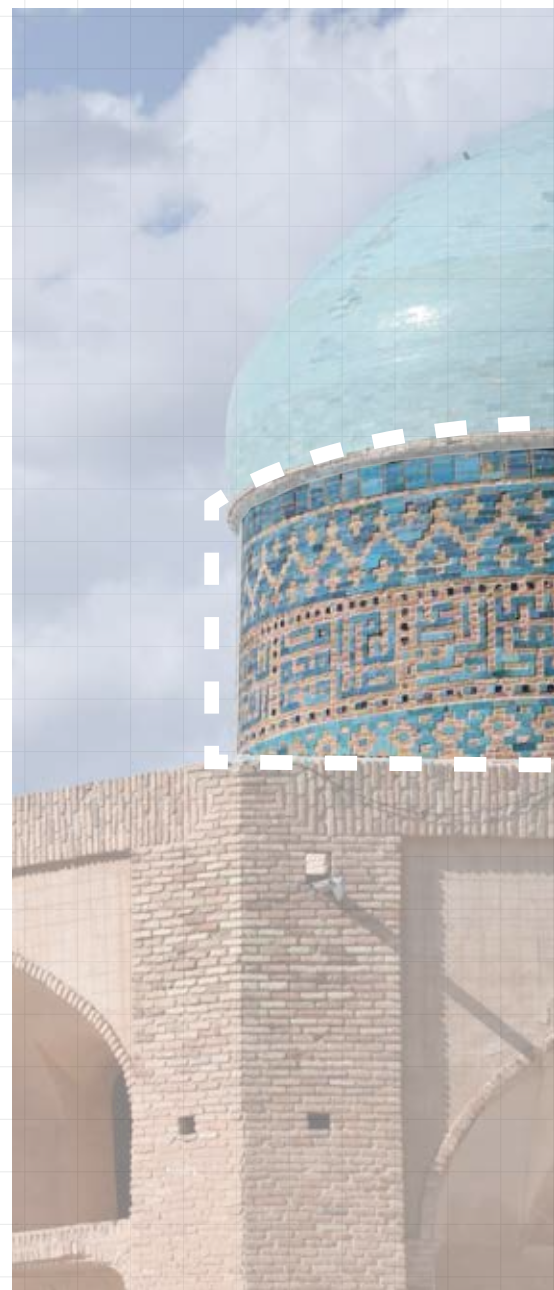
مَعْقَلِی مشگل

در کوفی معقلی گره‌دار، حرف‌ها و کلمه‌ها در سطح‌های متفاوت هندسی به هم گره خورده‌اند. طراح با گره‌های ساده یا مشبک آثار زیبایی را خلق می‌کند.

در کوفی معقلی متناظر و متعکس کلمه یا عبارت نسبت به یک محور معین، قرینه‌سازی می‌شود و پس از آن به صورت دوتایی یا چهار تایی آن را رسم می‌کنند.

مَعْقَلِی متناظر و متعکس

مَعْقَلِی سادَه، مَعْقَلِی متوسط، مَعْقَلِی گره‌دار، مُشگل، متعکس و ... پس از معرفی مختصر برخی از این انواع، نخ و سوزن به دست می‌گیریم تا طرحی از کوفی بنایی را بدوزیم. خط کوفی معقلی ساده در یک سطح هندسی با فاصله‌های معین و یکنواخت، در کاغذ شطرنجی رسم می‌شود. دنباله حرف‌ها با خط‌های اضافی زائده‌ها پر می‌شود. تمام عبارت مد نظر باید در فضای هندسی ترسیم شده قرار گیرد. این خط به شکل مربع، مثلث، پنج ضلعی و ... تنظیم می‌شود.

